

Med starejšo in mlajšo plastjo je v pasu postave sv. Krištofa v ometu stara ravna cezura. Mlajša poslikava z barvno plastjo je ohranjena le v zgornjem delu od pasu navzgor. Restavrator je z decentnimi retušami izluščil obrise glav obeh protagonistov ter roke in deblo devesa. Barvno usklajene retuše so barvno manj nasičene od originala. Freska je bila dodatno zaščitena s podaljšano pultno streho šele čez štiri leta. Restavrator je razširil sonde fresko poslikav v koru in ladji, z namenom, da se ugotovi obseg poslikav, določijo stopnja poškodb in izdela finančno ovrednoten projekt restavratorske obnove.

Pred začetkom krovskih del na kornem zaključku leta 2001 je bilo ugotovljeno, da strešna konstrukcija nad kornim zaključkom ni prvotna. Novejše, neenakomerno razporejene lege niso bile postavljene na omet in na konec venčnega zidca. Na južnem slemenu so bile ohranjene trikotno zaključene skrilove plošče, pribite s kovanimi žebliji, na severnem slemenu novejše, pribite z industrijsko izdelanimi žebliji. Po popravilu poškodovane strešne konstrukcije je bil star prebran skril položen na južno sleme strehe, nov pa na severno sleme. Nad leta 1997 restavrirano fresko s sv. Krištofom, ki je zopet že močno poškodovana, je narejen 1 m dolg nadstrešek. Krovska in tesarska dela je kvalitetno opravil Ivan Podgrajšek. Dobro ohranjen slemenski križ z jabolkom in petelinom iz 17. stoletja, ki je pozlačen prvotno stal na strehi zvonika, je postavljen na sleme kornega zaključka in je prebarvan črno, petelin pa rdeče. Denar za obnovitvena dela sta zagotovila Župnija Žusem in Občina Sentjur pri Celju.

Bogdan Badovinac

55

EŠD: 2544

Naselje: Dobrina

Občina: Šentjur pri Celju

Ime: Dobrina - cerkev sv. Valentina

Področje: UA

Obdobje: historizem

Vrsta dela: 4, 6, 7, 8

Cerkev sv. Valentina, v osnovi baročna cerkev iz leta 1714, ki je leta 1791 postala župna, je bila obnovljena leta 1857. Sedanja podoba zunanjsčine cerkve je rezultat prezidav iz leta 1894 in obnove leta 1923. Ti zadnji dve prenovi zunanjsčine sta bili ohranjeni v dveh ohranjenih plasteh fasadnih ometov. Na podlagi rezultatov sondiranja leta 1999 smo določili barvno podobo in strukturo fasadnih ometov predzadnje, najbolj pričevalne

stavbne faze. Barvanje fasad je bilo končano v letu 2004. Arhitekturna členitev, izstopajoča iz fasadnih površin, kot so šivani vogali, obrobe oken in kapni venci, je barvana belo. Grobi ometi ravnih fasadnih površin so barvani oker. V platišču številčnice ure so ponovljene rimske številke v črni barvi. Obnovljeno stavbno pohištvo je barvano z oljnimi zaščitnimi premazi v rjavi barvi. Kamnita kipa Antona Padovanskega in Frančiška Ksaverja v stenskih nišah ladje nista restavrirana. Izvajalec fasadnih del je bil Stanko Oset iz Vojnika, pleskarskih pa Bojan Jurjec iz Dobrine. Obnovitvena dela je financirala Župnija Žusem.

Bogdan Badovinac

56

EŠD:15648

Naselje: Dolenja Dobrava

Občina: Trebnje

Ime: Dolenja Dobrava – arheološko najdišče Pri Japetu

Področje: A

Obdobje: rimsko obdobje

Vrsta dela: 1, 6

Ob nadzoru pri izkopavalnih delih za potrebe Telekoma je bilo konec marca 1999 na parc. št. 2619/2 k.o. Lukovek na ledini Pri Japetu odkrito novo arheološko najdišče. Z geofizikalnimi meritvami je bilo ugotovljeno, da rimskodobni arhitekturni ostanki segajo še na sosednji parc. št. 2619/1 in 2621/2 – obe k.o. Lukovek. Na mestu, kjer so bili arhitekturni ostanki poškodovani, je bila opravljena enoinpolmesečna zavarovalna izkopavalna akcija. Na podlagi skromne prisotnosti drobnih najdb in značilnega tlorisa sklepamo, da imamo opraviti s tako imenovanim mutatiom oziroma rimsko obcestno preprežno postajo.

Uroš Bavce

57

EŠD: 15558

Naselje: Dolenje Karteljevo

Občina: Novo mesto

Ime: Dolenje Karteljevo – prazgodovinska naselbina

Področje: A

Obdobje: rimsko obdobje

Vrsta dela: 6, 7

Arheološki ekstenzivni terenski pregled na trasi KKO in KK na območju LC Karteljevo je 2. 11. in 5. 11. 2004 opravila ekipa ZVKD, OE Novo

mesto, pod vodstvom Nika Vareška, abs. arheologije, in nadzorom doc. dr. Phila Masona, univ. dipl. arheologa.

Pregledana površina se nahaja na geološki podlagi iz jurskih apnencev in je večinoma v travniški uporabi ali pa kmetijsko obdelana.

Območje I: nahaja se na rahlo valovitem travniškem terenu.

Območje II: nahaja se na rahlo valovitih travniških in kmetijsko obdelanih površinah.

Območje III: nahaja se na rahlo valovitih travniških površinah.

Območje IV: nahaja se na rahlo valovitih travniških površinah.

Območje V: nahaja se na rahlo valovitih travniških in kmetijsko obdelanih površinah.

Ugotovljene arheološke sledi

1. Tratnice (območje I – parc. št. 378, k.o. Zagorica) – kos rimskodobne keramike nakazuje na potencialno arheološko najdišče.
2. Na hrib (območje II – parc. št. 394/2, 680/14, 679/18, k.o. Zagorica) – dva kosa rimskodobne keramike in pet kosov rimskodobnega gradbenega materiala nakazujejo na potencialno arheološko najdišče.
3. Brezovc (območje II – parc. št. 751/2, k.o. Zagorica) – kos rimskodobnega gradbenega materiala nakazuje na potencialno arheološko najdišče.
4. Bartel (območje III – parc. št. 962/2, 1351/4, k.o. Zagorica) – trije kosi rimskodobnega gradbenega materiala (en kos je fragment ožgane gline) in kos rimskodobnega stekla nakazujejo na potencialno arheološko najdišče.

Phil Mason, Niko Vareško, Ildikó Pintér

58

EŠD: 109

Naselje: Dolenji Novaki

Občina: Cerkno

Ime: Dolenji Novaki - partizanska bolnišnica Franja

Naslov: Dolenji Novaki

Področje: Z, R, T

Obdobje: druga četrtina 20. stol.

Vrsta dela: 3, 4, 5, 7

Zaradi neugodnih klimatskih razmer, snežnih in kamnitih plazov ter posledične dotrajanosti in poškodovanosti se morajo objekti v partizanski bolnišnici Franja stalno obnavljati. Za izvedbo obnovitvenih del so bili v letih od 2003 do 2005 v Restavratorskem centru ZVKDS izdelani restavratorski projekti.

Pred začetkom projektiranja je bil izvršen podroben pregled obstoječe pisne in fotodokumentacije. Izdelane so bile analize stanja in posnetki posameznih objektov. Opravljeni so bili tudi informativni pogovori z nekdanjim bolničarjem v PBF Danilom Šuligojem (sedaj žal že pokojni), ki je bil zadolžen tudi za kamuflaže objektov in dostopnih poti, ter nekdanjim zdravnikom v PBF dr. Štangljem.

Na podlagi tako pridobljenih podatkov in ob upoštevanju konservatorskega programa, ki ga je izdelala konservatorka Ernesta Drole (ZVKDS, OE Nova Gorica), smo s sodelavcem arhitektom Petrom Rauom izdelali izvedbene restavratorske projekte za obnovo bolnišničnih objektov: baraka št. 1 – bunker in soba za ranjence, baraka št. 2 – izolirnica, baraka št. 3 – operacijska soba, baraka št. 4 – soba za zdravnike, baraka št. 5 – rentgen, baraka št. 9 – mizarska delavnica in soba za komisarja ter bunker za evakuacijo ranjencev nad bolnišnico.

Pri izdelavi projektov smo z modelnim načinom projektiranja predvideli metodo obnovitvenega restavratorskega posega, ki zajema:

- a. dokumentiranje obstoječega stanja,
- b. vzpostavitev avtetične začetne podobe objektov in njihove okolice,
- c. opazovanje stanja, poškodb in sprememb,
- č. predvideno permanentno vzdrževanje.

V obdobju od leta 2003 do leta 2005 so bila pod stalnim konservatorskim in restavratorskim nadzorom izvršena tudi obnovitvena dela, in sicer celovita obnova barake št. 5 – rentgen za rekonstrukcijo prvotne poslikave, zamenjava kritine na operacijski sobi in izolirnici za rekonstrukcijo strešnega naklona, rekonstrukcija kamuflažne poslikave in dostopnih stopnišč na baraki št. 9 in rekonstrukcija kamuflažne poslikave na bunkerju za evakuacijo ranjencev. Obnovitvena tesarska in krovška dela so bila izvedena z ročnim orodjem na način, ki je sledil prvotnemu načinu dela v času nastajanja partizanske bolnišnice Franja. Zgled za tak način dela smo našli na še obstoječih prvotnih elementih lesene konstrukcije barake št. 9. Dela je izvajal lokalni tesarski mojster Dori Podobnik s sodelavci.

Igor Peršolja

59

EŠD: 9475

Naselje: Dolenjske Toplice, Straža, Soteska

Občina: Dolenjske Toplice, Novo mesto

Ime: Straža pri Novem mestu – arheološko najdišče Gorenja Straža